

Broedvogelverslag Park Lingezegen in 2012

Deelgebieden Waterrijk, Landbouwland en Kassen Bergerden

Marc de Bont
Marc van Roomen

Vogelwerkgroep
Arnhem e.o.

Broedvogels in Park Lingezegen in 2012

Resultaten van Het Waterrijk, Het Landbouwland en het Kassencomplex Bergerden

Marc de Bont en Marc van Roomen

© VWG Arnhem en VWG Nijmegen

Rapport van de inventarisatie van de broedvogels in een deel van het Park Lingezegen in het voorjaar van 2012.

Tekst: Marc de Bont en Marc van Roomen

Gegevensbewerking, tabellen en figuren: Marc de Bont

Layout: Marc de Bont

Foto omslag: Marc de Bont (landschap)

Juli 2013

Inhoud

Inhoud	1
Inleiding	3
Gebiedsomschrijving	4
Telmethode	6
Resultaten	7
Discussie	8
De toekomst	10
Literatuur	11
Bijlage 1: Totalen per deelgebied	12
Bijlage 2: Soortkaarten Park Lingezegen Waterrijk-West	14
Bijlage 3: Soortkaarten Park Lingezegen-no	18

Braakliggend stuk land binnen Het Landbouwland 08-06-2012

Foto: Marc de Bont

Plasje in Het Landbouwwand, 17-05-2012

Foto: Marc de Bont

Het nieuwe fietspad langs de Linge, 08-06-2012

Foto: Marc de Bont

1 Inleiding

In 2012 is opnieuw besloten om het gebied binnen het Park Lingezegen en aangrenzend Bergerden te tellen op broedvogels. Redenen hiervoor waren de resultaten van de 2011 uitgevoerde broedvogeltelling (de Bont et al 2012), maar ook de ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening. De inrichting van het park is nog niet echt gestart (behalve kleine ingrepen) en de inventarisatie van 2011, 2012 en ook 2013 kunnen als een soort nulmeting worden gezien waarmee we de gevolgen van grootschaligere ingrepen later kunnen vergelijken. Dat geldt ook voor de komende jaren.

Doel van dit verslag is om de resultaten van de broedvogeltelling van 2012 weer te geven.

Net als in 2011 is de broedvogelinventarisatie door een aantal personen uitgevoerd. Dank gaat daarom uit naar Peter Hoppenbrouwers die samen met beide auteurs heeft geteld. Voorts danken we Mw. L. van Manen voor toestemming tot het betreden van haar grond. Voor dezelfde reden dank aan het Waterschap en Staatsbosbeheer. Als laatste dank aan Frank Majoor voor het verstrekken van de broedvogelgegevens van de Bemmelse Polder en de Ooijpolder.

2 Gebiedsomschrijving

Voor een uitgebreidere beschrijving zie de Bont et al 2012. Voor verdere informatie mbt naamgeving van gebieden binnen Park Lingezegen wordt verwezen naar <http://www.parklingezegen.nl/index.php?pagina=ParkLingezegen>. Binnen het Park hebben we het zuidelijk deel van het Waterrijk ten westen van de A325 geteld (door ons Waterrijk-West genoemd) alsmede het gehele deel van het Waterrijk ten oosten van de A325. Daarnaast het noordelijk tweederde deel van Het Landbouwwand. Tevens is het gebied Bergerden geteld met de waterberging ten westen van de Karstraat. Dit gehele gebied ten oosten van de A325 hebben we Lingezegen-NO genoemd. Zie ook figuur 1.

In 2012 verschilt het geïnventariseerde gebied niet heel wezenlijk van 2011. Het kassengebied ligt nog steeds grotendeels braak en Waterrijk-Oost (gedeelte tussen de A325 en het kassengebied van Bergerden) is nog steeds in het begin van de ontwikkelingsfase. Een aantal percelen zijn dit jaar braak blijven liggen in Waterrijk-Oost.

Grootste verschil met 2011 is, dat het fietspad dat oostelijk langs Waterrijk-Oost loopt en vervolgens tussen de Linge en de waterberging van Bergerden door zijn weg vervolgd is verwezenlijkt. Dit zal meer verstoring teweeg hebben gebracht.

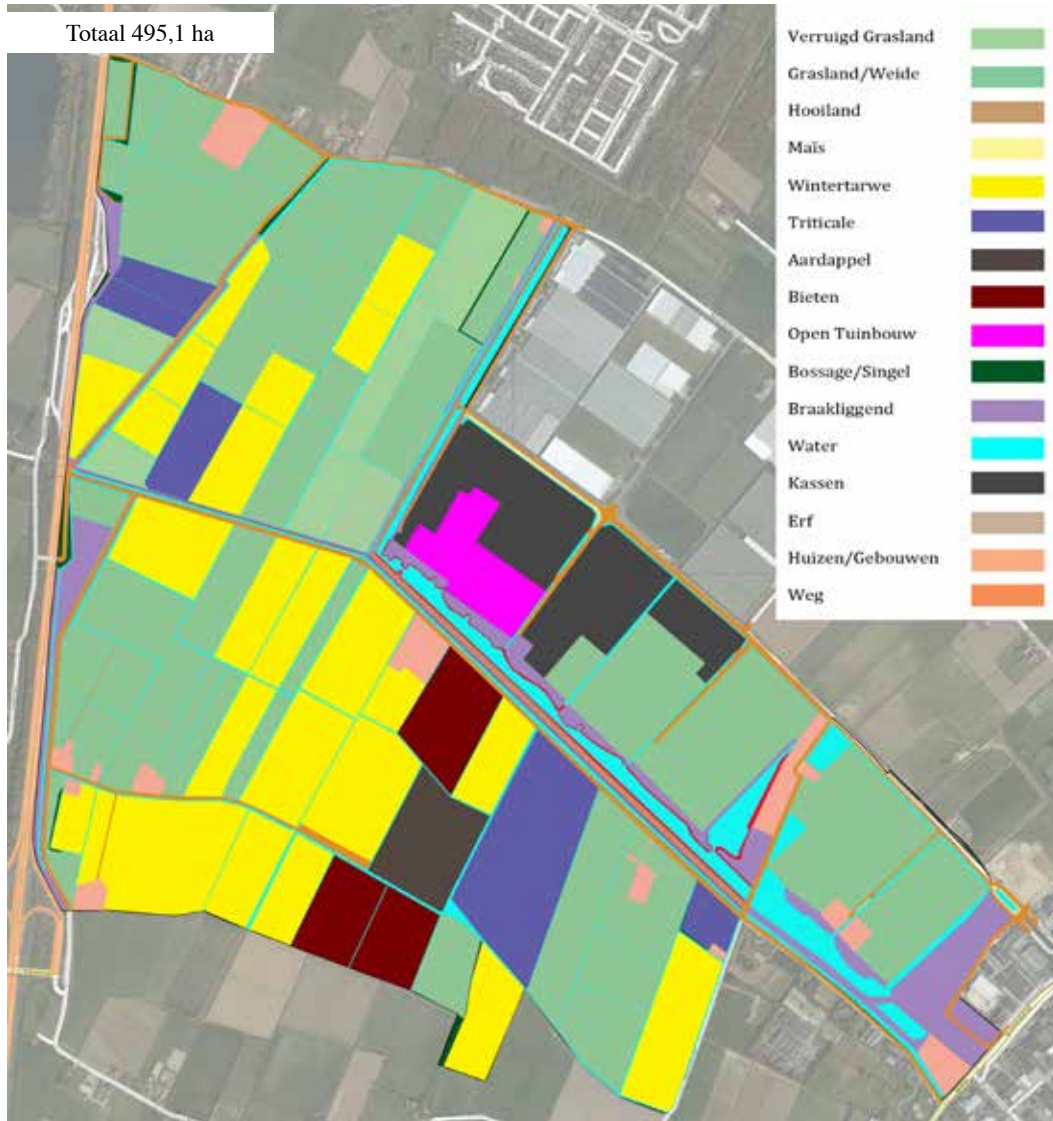
Op de akkers zijn de gewassen gedeeltelijk veranderd en een gewas toegevoegd: triticale (Dit is een kruising van gewone tarwe (*Triticum aestivum*) of harde tarwe (*Triticum durum*) met rogge (*Secale cereale*)) (Wikipedia).

Zie voor het grondgebruik de afbeeldingen 2 en 3.

Figuur 1, Ligging onderzoeksgebied

Figuur 2, Deelgebied Park Lingezegen-no in 2012

Figuur 3, Deelgebied Lingezegen Waterrijk-west in 2012

3 Telmethode

De telling is op dezelfde wijze uitgevoerd als in 2011. Zie hiervoor de Bont et al (2012). Belangrijk hier om te melden is dat niet alle soorten zijn geteld, maar een geselecteerde groep vergelijkbaar met de lijst van de Gelderse Poortinventarisaties.

De telling ging voornamelijk om het buitengebied en niet om de boerenerven en bedrijventerreinen die binnen het gebied liggen. Een aantal soorten van erven werden toch

geteld maar niet gebiedsdekkend.

Er werden minimaal vijf (Waterrijk-West) en maximaal zeven (Lingezegen Waterrijk-Oost) telronden gedaan. Zie voor data en teltijden Tabel 1. In totaal werden er 2815 minuten (=46,9 uur) geteld. Hiervan zijn 140 minuten in een avondronde gestoken. Deze avondtelling werd uitgevoerd met gebruikmaking van een recorder, met het doel kwartels te vinden. Dit had geen resultaat.

Tabel 1, Teldata en tijden per deelgebied

Bezoektijden	LZ WR-west	LZ WR-oost	LZ het Landbouwland	Bergerden Kassen
31-03-2012	10:15-11:15	07:35-10:15	07:35-10:15	07:35-10:15
14-04-2012		07:15-09:25	09:25-11:15	07:15-09:25
15-04-2012	10:30-11:15			
29-04-2012		06:30-09:00	07:25-10:20	07:25-10:20
30-04-2012	08:15-09:30			
17-05-2012			05:45-09:40	
19-05-2012				05:40-08:50
20-05-2012		06:00-08:30		
27-05-2012	08:00-09:30			
08-06-2012			04:00-08:50	
09-06-2012	09:00-10:00	07:00-09:00		
10-06-2012				04:50-06:15
15-06-2012		05:35-07:30		
30-06-2012			20:30-22:50	
Aantal ronden				
ochtend	5	6	5	5
avond	0	1	1	1
Tot minuten	270	835	980	740

Fuut, Bergerden, 19-05-2012

Foto: Marc de Bont

4 Resultaten

In totaal zijn er in 2012 50 broedvogelsoorten vastgesteld met gezamenlijk 918 Territoria (zie bijlage 1 voor tabel met alle territoria per soort). Dit zijn vijf soorten minder, maar wel zeven territoria meer dan in 2011 (resp 55 en 911). Net als in 2011 namen de Grauwe Gans, Gele Kwikstaart en de Kievit een groot deel van de totaal gevonden territoria voor hun rekening met respectievelijk 212, 116 en 90 territoria (=46% van het totale aantal territoria).

Net als in 2011 waren er grote aantallen Grutto's (51 territoria), Tureluur (18 territoria) Kluut (4 territoria) en Veldleeuwerik (48 territoria). De Kwartel had een slecht jaar en er werd maar één territorium vastgesteld.

Er werden van zestien Rode Lijstsoorten territoria vastgesteld. Zie hiervoor Tabel 2.

Opvallend was de aanwezigheid van een adult mannetje Goudplevier op 17 mei en 8 juni in het zuidelijk landbouwgebied. Er is geen vrouwtje waargenomen en ook geen balts en daarmee geen territorium.

Voor de bespreking hier beperken we ons tot een geselecteerde groep vogels die karakteristiek zijn voor vochtig grasland, droog grasland, akker, pionierssituatie en moeras, vergelijkbaar met het verslag in 2011. Zie Tabel 3. Hierin is te zien dat er binnen deze geselecteerde groep van 18 soorten zes vooruit zijn gegaan, vijf gelijk zijn gebleven en zeven zijn afgenomen.

Grootste afname is te zien bij de Kievit met 18 territoria. Dit is mogelijk te verklaren doordat er minder maïs werd verbouwd. Dit gewas blijft lang laag in het voorjaar en is hierdoor geschikt al broedplaats. Net zo opvallend is de afname van de Kwartel. Dit is echter te verklaren doordat 2012 landelijk een slecht kwarteljaar was terwijl 2011 een erg goed kwarteljaar was. Het is bekend van deze soort dat die per jaar in zeer wisselende aantallen kan voorkomen.

Grootste toename zat bij de Grutto en de Veldleeuwerik. De Grutto had een slecht jaar in de Bemmelse Polder alwaar de soort afnam met tien territoria van 16 naar zes. Het leek erop dat, naast het groter aantal broedparen, er ook een redelijk aantal overzomerende grutto's in Lingezegen verbleven.

Tabel 4 geeft een samenvatting van de aantalsontwikkeling per type biotoop. Daarbij is te zien dat het aantal territoria van vogels van vochtig gras en moeras zijn toegenomen, maar die van akker/droog grasland en pionierssituatie zijn afgenomen.

Tabel 2, Rode Lijstsoorten

	2011	2012
Slobeend	3	4
Boomvalk	1	1
Patrijs	8	9
Grutto	39	51
Tureluur	18	18
Visdief	1	0
Koekoek	1	0
Steenuil	2	3
Veldleeuwerik	29	48
Boerenwaluw	5	3
Graspieper	27	24
Gele kwikstaart	124	116
Spotvogel	1	0
Grauwe Vliegenvanger	0	1
Ringmus	3	2
Kneu	7	14
Totaal	269	295

Tabel 3, Geselecteerde Soorten per biotooptype; vergelijk 2012 met 2011

		2011	2012	Situatie t.o.v. 2011
Kluut	Pionier	4	4	=
Kleine Plevier	Pionier	4	0	<
Visdief	Pionier	1	0	<
Patrijs	Akker/droog grasland	8	10	>
Kwartel	Akker/droog grasland	9	1	<
Scholekster	Akker/droog grasland	16	15	<
Kievit	Akker/droog grasland	108	90	<
Wulp	Akker/droog grasland	2	2	=
Veldleeuwerik	Akker/droog grasland	29	48	>
Gele Kwikstaart	Akker/droog grasland	124	116	<
Krakeend	Vochtig grasland	22	22	=
Slobeend	Vochtig grasland	3	4	>
Grutto	Vochtig grasland	39	51	>
Tureluur	Vochtig grasland	18	18	=
Graspieper	Vochtig grasland	27	24	<
Blauwborst	Moeras	3	9	>
Kleine Karekiet	Moeras	19	19	=
Rietgors	Moeras	19	24	>

Tabel 4, Aantal territoria per biotooptype, vergelijk 2012 met 2011

	2011	2012	Situatie t.o.v. 2011
pionier	9	4	-
akker/droog grasland	296	282	-
Vochtig gras	109	119	+
moeras	41	52	+

5 Discussie

Zoals in 2011 al duidelijk werd is het onderzochte gebied van belang voor de laatste weidevogels in het oostelijk rivierengebied. Dit belang komt ook in 2012 naar voren. Zie Tabel 5 voor de aantallen per gebied voor een geselecteerd aantal soorten. Een aantal soorten laat een groot verschil zien in de afzonderlijke gebieden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Kraakeend en Slobeend in de Bemmelse polder waar veel meer water beschikbaar is dan in Lingezege. Daar staat tegenover dat in Lingezege het aantal Grutto's en Veldleeuweriken erg hoog is. De Ooijpolder komt er, behalve voor de moerasvogels bekaaid van af.

Zijn er verschillen tussen 2011 en 2012? In Figuur 4 is dit grafisch weergegeven. Het aantal moerasvogels lijkt niet erg veel te schillen tussen de twee jaren. Dit lijkt waar voor alle drie de gebieden. Ook bij de graslandsoorten is er geen heel groot verschil te zien, maar hier is in Lingezege een lichte daling en in de Bemmelse Polder een lichte stijging te zijn. Bij de akkervogels is een groter verschil zichtbaar, vooral in de Bemmelse Polder. Er zijn daar nogal wat werkzaamheden verricht waardoor er ruimte is verdwenen voor de akkervogels. Daar staat dan tegenover dat het aantal pioniervogels is toegenomen in de Bemmelse Polder, een logisch gevolg zou je zeggen.

Grauwe Gans, Bergerden, 19-05-2012

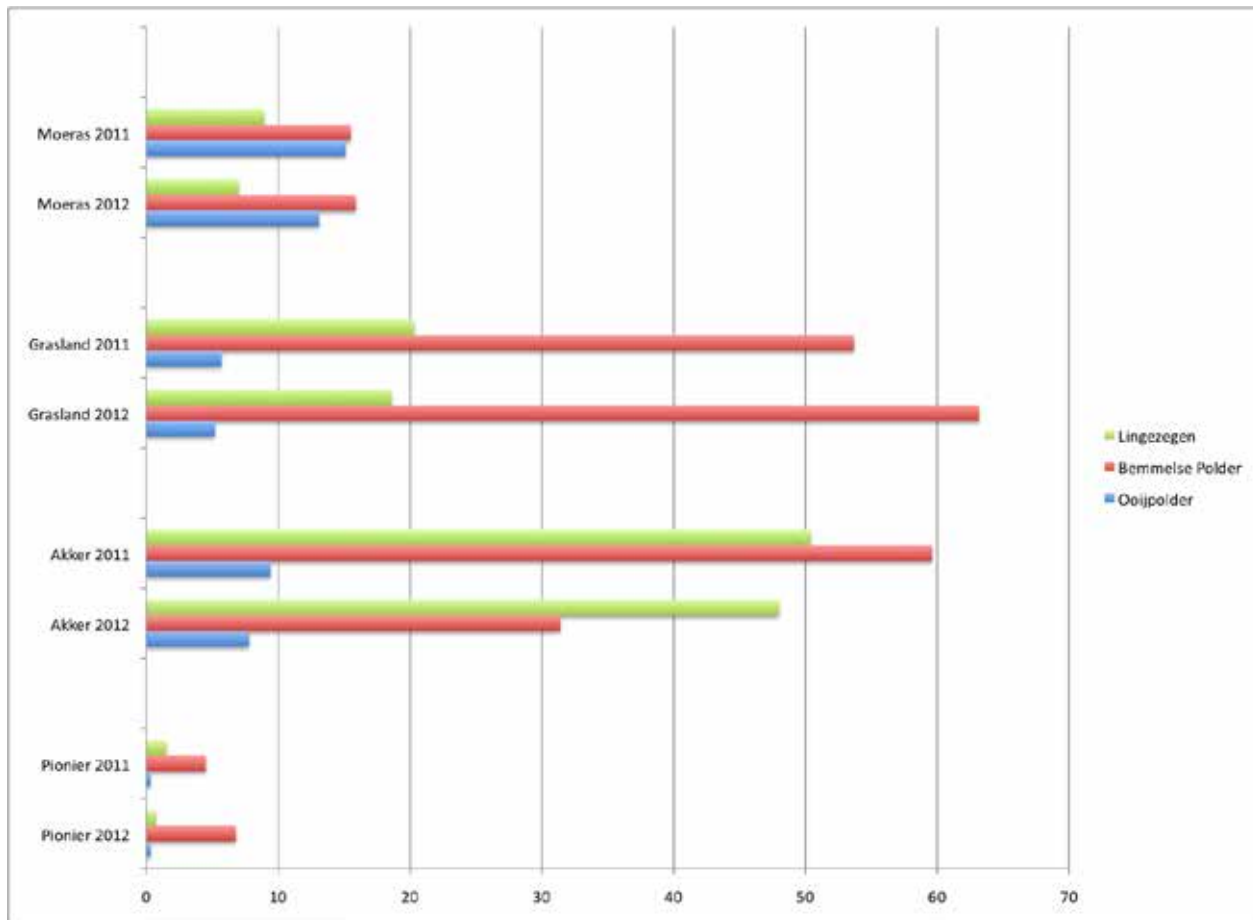
Foto: Marc de Bont

Tabel 5, Aantallen van Lingezege, de Bemmelse Polder en de Ooijpolder met tevens het aantal per 100 ha in 2012

Habitat		Lingezege		Bemmelse Polder		Ooijpolder	
		Opp	586,9	Opp	219,8	Opp	4224
		Aantal	N/100Ha	Aantal	N/100Ha	Aantal	N/100Ha
Kluut	Pionier	4	0,7	2	0,9	0	0,0
Kleine Plevier	Pionier	0	0,0	12	5,5	9	0,2
Visdief	Pionier	0	0,0	1	0,5	2	0,0
Patrijs	Akker/droog grasland	9	1,5	1	0,5	12	0,3
Kwartel	Akker/droog grasland	1	0,2	1	0,5	2	0,0
Scholekster	Akker/droog grasland	13	2,2	8	3,6	16	0,4
Kievit	Akker/droog grasland	74	12,6	46	20,9	85	2,0
Wulp	Akker/droog grasland	2	0,3	0	0,0	0	0,0
Veldleeuwerik	Akker/droog grasland	48	8,2	2	0,9	87	2,1
Gele Kwikstaart	Akker/droog grasland	109	18,6	11	5,0	80	1,9
Kraakeend	Vochtig grasland	21	3,6	64	29,1	80	1,9
Slobeend	Vochtig grasland	4	0,7	18	8,2	13	0,3
Grutto	Vochtig grasland	45	7,7	6	2,7	11	0,3
Tureluur	Vochtig grasland	14	2,4	11	5,0	8	0,2
Graspieper	Vochtig grasland	24	4,1	19	8,6	129	3,1
Blauwborst	Moeras	9	1,5	3	1,4	59	1,4
Kleine Karekiet	Moeras	17	2,9	14	6,4	386	9,1
Rietgors	Moeras	24	4,1	17	7,7	192	4,5

Figuur 4, Aantal territoria per biotooptype voor Lingezegen, de Bemmelse Polder en de Ooijpolder in 2011 en 2012

Lingewal, 30-06-2012

Foto: Marc de Bont

6 De Toekomst

Zowel in Lingezen als in de Bemmelse Polder zijn er werkzaamheden gepland. In de Bemmelse Polder gaat het om verdere inrichting van het gebied waarbij onder andere een haven wordt uitgegraven. Dit zal naar verwachting een groot gevolg hebben op het aantal broedvogels binnen dit gebied. In Lingezen is in de winter van 2012/13 een fietspad aangelegd ten oosten van de A325 (de snelbinder Arnhem-Nijmegen) en ook een fietspad door het Landbouwland langs een brede sloot en plasje wat daar ligt. Op moment van schrijven zijn beide fietspaden al af.

Daarnaast is er gepland om in het vroege voorjaar van 2013 bomen aan te planten in Waterrijk-Oost. Dit zal ongetwijfeld ook een gevolg hebben op het aantal grasland- en akkervogels. De struweelvogels echter zullen hier in de toekomst van gaan profiteren.

In het kassengebied loopt de ontwikkeling vanwege de economische omstandigheden niet zoals verwacht en is nog lang niet alle grond verkocht om kassen te bouwen. De grondeigenaren hebben besloten om hierom de grond weer in pacht te geven bij agrariërs. Op moment van schrijven is het grootste deel van de inmiddels schrale graslanden in dit deel van het gebied omgeploegd en loopt op een deel schapen. Dit zal ongetwijfeld een grote invloed gaan hebben op het aantal Veldleeuweriken, Grutto's, Tureluurs en mogelijk ook Patrijs en Gele Kwikstaart.

In 2013 zal er opnieuw geteld worden in alle genoemde gebieden.

Het Landbouwland, 17-05-2012

Literatuur

de Bont, Marc, Marc van Roomen en Vincent de Boer, 2012; *Broedvogels in Park Lingezegen in 2011. Resultaten van Het Waterrijk, Het Landbouwwand en het Kassencomplex Bergerden*.

Dansen, 2010. *Visetende vogels profiteren bij vorst van meestromende Lingesysteem*, Vlerk 27/2, juni 2010, pag 56-59

Schrijber, 2010. *Broedgeval van oeverlopers in Bergerden*, Vlerk 26/2, pag 80-82

Van Dijk & Boele, 2011. SOVON; *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*

Foto: Marc de Bont

Bijlage 1 Totalen per deelgebied

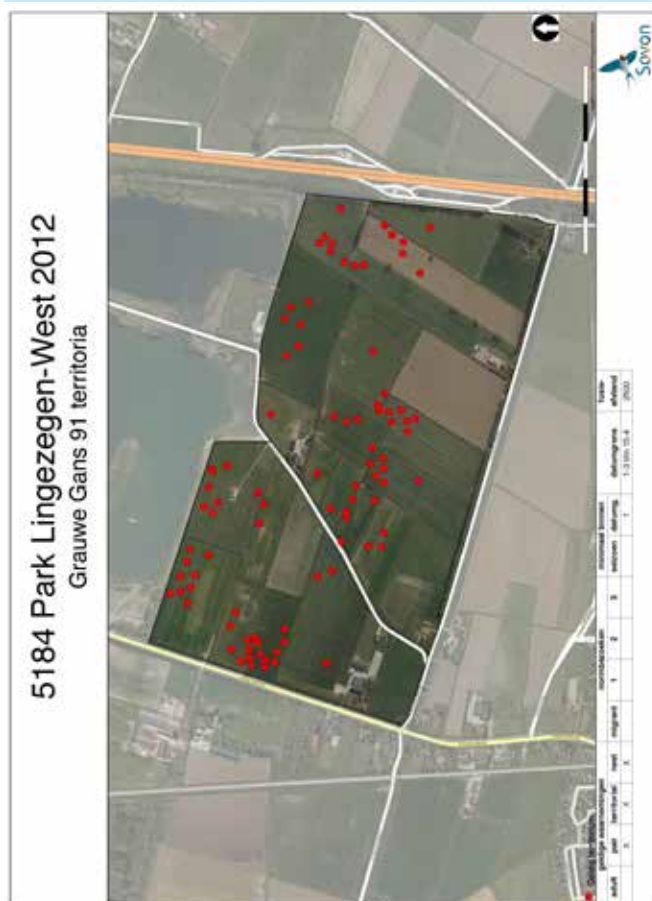
Tabel 1: Totalen per deelgebied in 2011 en 2012 (tegenoverliggende pagina)

Knobbelzwaan, Bergerden, 30-06-2012

Foto: Marc de Bont

Soort	Lingezegen no	Lingezegen no	Lingezegen-Waterrijk- West	Lingezegen-Waterrijk- West	Totaal 2011	Totaal 2012
Opp	495,1	495,1	91,8	91,8	679	679
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Fuut	3	2	0	0	3	2
Knobbelzwaan	2	3	0	0	2	3
Grauwe Gans	126	124	89	91	215	215
Canadase Gans	0	0	1	0	1	0
Nijlgans	3	8	1	0	4	8
Bergeend	4	5	0	0	4	5
Krakeend	22	21	0	1	22	22
Wilde Eend	?	?	3	4	3	4
Slobeend*	3	4	0	0	3	4
Kuifeend	29	25	0	0	29	25
Buizerd	1	1	0	0	1	1
Torenvalk	1	0	0	0	1	0
Boomvalk*	1	1	0	0	1	1
Patrijs*	7	9	1	1	8	10
Kwartel	9	1	0	0	9	1
Fazant	7	7	0	0	7	7
Waterhoen	2	1	0	0	2	1
Meerkoet	54	58	2	5	56	63
Scholekster	14	13	2	2	16	15
Kluut	4	4	0	0	4	4
Kleine Plevier	4	0	0	0	4	0
Kievit	92	74	16	16	108	90
Grutto*	33	45	6	6	39	51
Wulp	2	2	0	0	2	2
Tureluur*	15	14	3	4	18	18
Visdief*	1	0	0	0	1	0
Holenduif	19	12	1	0	20	12
Turkse Tortel	0	2	?	?	0	2
Koekoek**	1	0	0	0	1	0
Steenuil*	1	2	1	1	2	3
Grote Bonte Specht	1	0	2	0	3	0
Veldleeuwerik*	29	48	0	0	29	48
Boerenwaluw*	5	3	0	0	5	3
Graspieper*	27	24	0	0	27	24
Gele Kwikstaart*	110	109	14	7	124	116
Witte Kwikstaart	6	5	1	2	7	7
Heggenmus	5	7	?	?	5	7
Blauwborst	3	9	0	0	3	9
Zwarte Roodstaart	1	0	0	0	1	0
Roodborsttapuit	4	4	0	0	4	4
Zanglijster	1	1	?	0	1	1
Bosrietzanger	14	15	0	0	14	15
Kleine Karekiet	17	17	2	2	19	19
Spotvogel*	1	0	0	0	1	0
Braamsluiper	1	1	0	0	1	1
Grasmus	18	15	0	1	18	16
Tjiftjaf	?	6	?	0	0	6
Grauwe Vliegenvanger*	0	1	?	0	0	1
Staartmees	1	0	?	0	1	0
Gaai	0	1	?	0	0	1
Ekster	2	2	?	0	2	2
Kauw	5	3	?	0	5	3
Zwarte Kraai	3	3	0	0	3	3
Ringmus*	3	1	?	1	3	2
Vink	7	7	?	0	7	7
Groenling	2	3	0	0	2	3
Putter	14	13	?	0	14	13
Kneu*	5	14	2	0	7	14
Rietgors	18	24	1	0	19	24
Totaal	763	774	148	144	911	918

5184 Park Lingezege-West 2012

Grutto 6 territoria

5184 Park Lingezege-West 2012

Tureluur 4 territoria

5184 Park Lingezege-West 2012

Steenuil 1 territorium

5184 Park Lingezege-West 2012

Gele Kwikstaart 7 territoria

Bijlage 3 Soortkaarten van Park Lingezegen-no 2012

4949 Park Lingezege no 2012 Kuifeend 25 territoria

4949 Park Lingezege no 2012 Buizerd 1 territorium

4949 Park Lingezege no 2012 Boomvalk 1 territorium

4949 Park Lingezege no 2012 Patrijs 9 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Wulp 2 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Tureluur 14 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Holenduif 12 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Turkse Turtel 2 territoria

4949 Park Lingezenen no 2012 Steenuil 2 territoria

4949 Park Lingezenen no 2012 Veldleeuwerik 48 territoria

4949 Park Lingezenen no 2012 Boerenwaluw 3 territoria

4949 Park Lingezenen no 2012 Graspieper 24 territoria

4949 Park Lingezen no 2012 Roodborsttapuit 4 territoria

4949 Park Lingezen no 2012 Zanglijster 1 territorium

4949 Park Lingezen no 2012 Bosrietzanger 15 territoria

4949 Park Lingezen no 2012 Kleine Karekiet 17 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Braamsluiper 1 territorium

4949 Park Lingezegen no 2012
Grasmus 15 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Tijftal 6 territoria

4949 Park Lingezegen no 2012
Gauwe Vliegenvanger 1 territorium

4949 Park Lingezen no 2012 Gaai 1 territorium

4949 Park Lingezen no 2012 Ekster 2 territoria

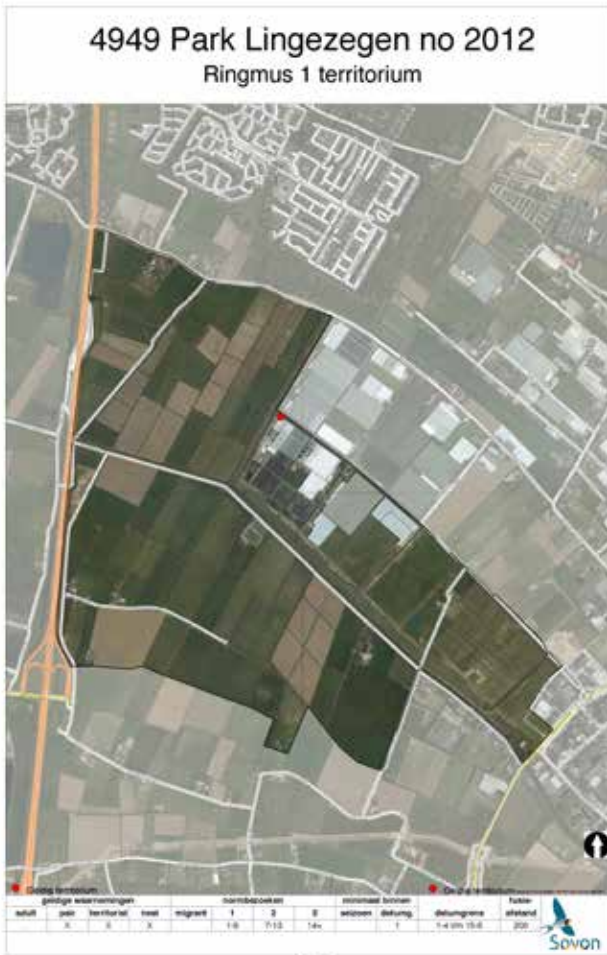

4949 Park Lingezen no 2012 Kauw 3 territoria

4949 Park Lingezen no 2012 Zwarte Kraai 3 territoria

Waterberging van Bergerden met kassen

Karkeend met pulli, 08-06-2012

Foto: Marc de Bont

Foto: Marc de Bont

